

Nr 61.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1954/55, i vad avser ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

Statens allmänna fastighetsfond.

1:o) **Nybyggnad för musikaliska akademien med musikhögskolan.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag i propositionen nr 1 beträffande kapitalbudgeten (bilaga 29, punkt 1, s. 1 och 2 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 4 januari 1954), vilket avser fortsatt medelsanvisning till första etappen av byggnadsföretaget, omfattande byggnad för musikhögskolans undervisningslokaler, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nybyggnad för musikaliska akademien med musikhögskolan* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 2 400 000 kronor.

2:o) **Vissa byggnadsarbeten vid universitetet i Uppsala.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 2—4), vilket avser ombyggnadsarbeten för hygienisk-bakteriologiska och patologiska institutionen samt medicinsk-ke-miska institutionen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa byggnadsarbeten vid universitetet i Uppsala* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 330 000 kronor.

3:o) **Vissa byggnadsarbeten vid Lunds universitet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3, s. 4 och 5), vilket avser byggnadsarbeten i syfte att utvinna ytterligare utrymmen i vissa institutionsbyggnader, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa byggnadsarbeten vid Lunds universitet* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

4:o) **Om- och tillbyggnad av universitetsbiblioteket i Lund.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, s. 5 och 6), vilket avser fortsatt medelsanvisning till byggnadsföretaget, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Om- och tillbyggnad av universitetsbiblioteket i Lund* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

5:o) **Nybyggnad för medicinska fakulteten vid universitetet i Göteborg.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5, s. 6 och 7), vilket avser medelsanvisning för upprättande av ritningar till nybyggnaden, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nybyggnad för medicinska fakulteten vid universitetet i Göteborg* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 150 000 kronor.

6:o) **Nybyggnad för karolinska mediko-kirurgiska institutet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6, s. 7 och 8), vilket avser fortsatt medelsanvisning till nybyggnad för bakteriologiska institutionen samt vissa yttre arbeten vid institutet, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nybyggnad för karolinska mediko-kirurgiska institutet* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 2 500 000 kronor.

7:o) **Uppförande av ett tandläkarinstitut i Malmö.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7, s. 8—10), vari förordats att förefintlig behållning av 224 033 kronor å det senast för budgetåret 1949/50 under förestående rubrik anvisade investeringsanslaget skall få disponeras för vissa ändringsarbeten vid tandläkarhögskolan i Malmö samt till bestridande av vid ombyggnadsarbeten å tandläkarhögskolan i Stockholm uppkomna merkostnader, hemställer utskottet,

att riksdagen må godkänna vad departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 4 januari 1954 förordat rörande dispositionen av det för budgetåret 1949/50 anvisade investeringsanslaget till Uppförande av ett tandläkarinstitut i Malmö.

8:o) **Utbyggnad av tekniska högskolan i Stockholm.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8, s. 10—15), vilket avser fortsatta byggnadsarbeten i anslutning till 1945 års generalplan för högskolans utbyggnad, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utbyggnad av tekniska högskolan i Stockholm* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 2 500 000 kronor.

9:o) **Nybyggnader för Chalmers tekniska högskola.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9, s. 15—18), vilket avser bland annat fortsatt medelsanvisning till nybyggnad för de maskintekniska laboratorierna vid avdelningen för maskinteknik, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nybyggnader för Chalmers tekniska högskola* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 1 800 000 kronor.

10:o) **Vissa byggnadsarbeten vid folkskoleseminarierna.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 10, s. 18 och 19), vilket avser utbyte av värmeledningspannor m. m. vid folkskoleseminariet i Umeå, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Vissa byggnadsarbeten vid folkskoleseminarierna* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 150 000 kronor.

11:o) **Vissa byggnadsarbeten vid nomadskolorna.** Kungl. Maj:t har (punkt 11, s. 19—21) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 525 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag avser dels slutlig medelsanvisning, 100 000 kronor, till avhjälpande av vissa byggnadstekniska brister vid nomadskolanläggningarna i Norrbottens län, dels anvisande av 100 000 kronor till vissa yttre planeringsarbeten vid nämnda anläggningar, dels ock anvisande av 325 000 kronor till vissa byggnadsarbeten m. m. vid nomadskolan i Arjeplog.

Byggnadsstyrelsen har beträffande sistnämnda skola föreslagit följande om- och nybyggnadsarbeten.

Nybyggnad uppföres för två lärarbostäder å respektive 90 och 60 m² yta. — En dubblett för föreståndarinnan anordnas i den befintliga lärarbostaden i skolhemsbyggnaden. Samtidigt flyttas de båda isoleringsrummen ner till bottenvåningen i närheten av föreståndarinnans nya bostad. Av de förutvarande isoleringsrummen användes ett till jourrum och det andra till linneförråd. — Föreståndarinnans nuvarande rum ändras till lekrum för flickor. I källaren inredes det nuvarande bränslerummet till lekrum för pojkar. — Köksinredningen förbättras. I källarvåningen genomföres vissa förbättringar, främst beträffande sko-, tork- och bränslerum. — Den provisoriska slöjdsalen i källaren förses med rationell belysning och inredning. — Biblioteksfrågan ordnas genom att klassrummen förses med bokhyllor och mindre läsbord. — En expedition förlägges i anslutning till folkskollärarens bostad i det nya lärarbostadshuset.

Departementschefen har i ärendet anfört huvudsakligen följande.

De förhållanden, som rådde vid tiden för planeringen och uppförandet av nomadskolanläggningarna i Norrbottens län, har i förening med byggnadsplatsernas förhållandevis isolerade läge medfört, att anläggningarna redan från början behäftats med vissa brister i byggnadstekniskt hänseende. I överensstämmelse med ett av byggnadsstyrelsen uppgjort program har för avhjälpande av dessa brister hittills anvisats sammanlagt 400 000 kronor. Byggnadsstyrelsen föreslår nu medelsanvisning med 100 000 kronor till den sista etappen av dessa byggnadstekniska iståndsättningsåtgärder. Härjämte beräknas ett belopp av 100 000 kronor för vissa yttre planeringsarbeten. Jag finner för egen del angeläget, att dessa avslutande förbättringsarbeten snart genomföres. Den beräknade kostnaden härför, sammanlagt 200 000 kro-

nor, överensstämmer med tidigare kostnadskalkyler. Jag tillstyrker alltså, att för nästa budgetår anvisas det begärda beloppet av 200 000 kronor till förbättringsarbeten vid nomadskolorna i Norrbottens län.

En del av ifrågavarande skolanläggningar företer emellertid brister icke blott i byggnadstekniskt hänseende utan i viss mån även beträffande planeringen av de olika lokalerna. Vid tiden för skolornas uppförande saknades nämligen i stor utsträckning erfarenheter av jämförbara skolanläggningar. Av den lämnade redogörelsen för förhållandena vid nomadskolan i Arjeplog torde framgå, att denna i vissa hänseenden icke kan anses fylla de krav, som numera bör kunna ställas på en internatskolanläggning för folkskolans barn. Därtill kommer i förevarande fall nödvändigheten av att ordna lärarpersonalens bostadsförhållanden enligt gällande föreskrifter om tjänstebostad. Jag anser mig av dessa skäl böra biträda det förslag till om- och nybyggnadsarbeten vid nomadskolan i Arjeplog, som byggnadsstyrelsen efter samråd med skolöverstyrelsen framlagt. De beräknade byggnadskostnaderna, 320 000 kronor, finner jag mig böra godtaga. I enlighet med byggnadsstyrelsens förslag bör därjämte anvisas 5 000 kronor till förvärv av erforderligt markområde för det nya tjänstebostadshuset.

Utskottet tillstyrker att ett belopp av 200 000 kronor anvisas till den sista etappen av de byggnadstekniska iståndsättningsåtgärderna vid nomadskolanläggningarna i Norrbottens län och till yttre planeringsarbeten vid dessa anläggningar.

Ehuru nomadskolan i Arjeplog uppförts så sent som under mitten av 1940-talet, har nu äskats ett avsevärt belopp till åtskilliga om- och nybyggnadsarbeten vid skolanläggningen. Med hänsyn till vad departementschefen anfört om behovet av ifrågavarande arbeten har utskottet emellertid icke velat motsätta sig att för ändamålet anvisas det begärda beloppet av 325 000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Vissa byggnadsarbeten vid nomadskolorna* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 525 000 kronor.

12:o) **Vissa byggnadsarbeten vid skolorna för döva.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 12, s. 21 och 22), vilket avser iordningställande av bageriavdelningen vid fortsättningsskolan för döva i Vänersborg, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa byggnadsarbeten vid skolorna för döva* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 50 000 kronor.

Statens utlåningsfonder.

13:o) **Statens lånefond för universitetsstudier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 13, s. 22 och 23), vilket innebär en anslagshöjning med 1 500 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens lånefond för universitetsstudier* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kronor.

14:o) **Allmänna studielånefonden.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 14, s. 23—25), vilket innebär en anslagshöjning med 500 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Allmänna studielånefonden* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 6 500 000 kronor.

Fonden för låneunderstöd.

15:o) **Lån till Chalmers tekniska högskolas studentkår.** I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Spetz* och *Sjödahl* (I: 303) och den andra inom andra kammaren av herr *Nilsson* i Göteborg *m. fl.* (II: 368), har hemställts, att riksdagen måtte besluta att dels lån må beviljas med ett belopp om 1 600 000 kronor till Chalmers tekniska högskolas studentkår för utbyggnad av studentkårens kårhus, dels ock för budgetåret 1954/55 å kapitalbudgeten må anvisas ett anslag om 1 000 000 kronor.

I motionerna har inledningsvis anförts, att Chalmers tekniska högskolas studentkår år 1952 låtit uppföra en mindre del av ett sedan länge planerat kårhus. Kostnaderna härför — 1,1 miljon kronor — ha bestritts med medel insamlade från de studerande, fonder och näringslivet. Denna första etapp av kårhusbyggnaden omfattar huvudsakligen samlingslokaler, lokaler för studentkårens administration samt vissa andra gemensamma utrymmen. Av byggnadsföretaget återstå ekonomilokaler och matsal. Hos Kungl. Maj:t gjorda framställningar om anvisande av lånemedel — 1, 6 miljon kronor — för den återstående byggnadsetappen ha icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Motionärerna ha vidare anført i huvudsak följande.

Totalantalet inskrivna studerande vid högskolan uppgår för närvarande till 1 300, varav endast cirka 400 elever har sin undervisning förlagd till högskolans äldre lokaler. Den del av staden, inom vilken området Nya Chalmers med högskolans nyare byggnader är beläget, saknar för närvarande lämpliga näringsställen för de studerande. Studentkåren har därför redan från år 1948 sökt sörja för att studenterna vid Chalmers skulle kunna erhålla lagad mat på kårens lokaler. Genom den markerade ökningen av antalet studerande vid högskolan som skett under det senaste årtiondet har emellertid serveringslokalerna blivit helt otillräckliga, och kåren har nödgats tillgripa nödlösningar i avvaktan på möjligheter att få bygga ett komplett kårhus. Sålunda inreddes till en början en äldre förvaltarbyggnad, det s. k. »lopphuset», till en mindre matservering med kök. Serveringsmöjligheterna i »lopphuset» visade sig snart otillräckliga, varför proviso-

risk matsservering så småningom anordnades i en del av de nya kårlokaler. Tillredning av mat måste dock alltfört ske i »lopphusets» kök. Den lagade maten får nu forslas med bil den cirka 400 meter långa vägen från köket till kårlokalerna, där man ordnat en utportioneringsdisk i kaféet. Serveringskapaciteten har med hänsyn till de yttre otillfredsställande betingelserna helt naturligt blivit låg, och ofta bildas matköer på upp till 30 meter. En genomsnittlig väntetid av 20 minuter till en halvtimme är icke ovanligt.

Köksavdelningen i »lopphuset» är vidare synnerligen trång och fyller enligt vederbörande yrkesinspektör icke arbetarskyddslagets krav på dylika lokaler. Utrymmet är helt otillräckligt, varigenom risken för olycksfall är stor. Yrkesinspektören har vidare framhållit det olämpliga i att sammanföra disk, rensning och potatisskalning i en liten avbalkning, vilket medför uppenbara hygieniska vådor. Tjänsterum och matrum för personalen saknas helt. Bristen på personalutrymmen har slutligen lett till att kåren haft betydande svårigheter vid anställande av personal.

Nya Chalmers är belägen cirka 20 minuters väg från närmaste lämpliga matställe, som får anses vara Göteborgs studentkårs matsalar. Även om avståndet i och för sig icke är så stort till studentkårens restaurang, är möjligheterna för chalmeristerna att äta där begränsade med hänsyn till den svåra belastning restaurangen redan nu har. Den regelbundenhet i studierna, med fasta schema, som utmärker fackhögskolorna leder för övrigt till att de studerande knappast skulle hinna åka in till centrum för att äta sin lunch. Med hänsyn härtill är det synnerligen angeläget att möjligheter för de studerande att erhålla lagad mat vid själva högskolan finnes. Detta krav kan icke tillgodoses på ett tillfredsställande sätt om icke studentkåren snart i enlighet med de uppgjorda planerna kan utbygga kårhuset. Studentkåren förfogar för närvarande icke över erforderliga medel härför, och en insamling av nya medel från industrien och från privatpersoner torde icke vara möjlig att genomföra.

I nuvarande läge är elevernas behov av en lokal, där mat kan serveras under både hygieniska och i övrigt tillfredsställande former, synnerligen trängande. Ett låneanslag om 1 600 000 kronor, varav 1 000 000 kronor för budgetåret 1954/55 och 600 000 för budgetåret 1955/56, synes därför böra ställas till studentkårens förfogande i och för fullföljande av den nu till hälften färdigställda kårhusbyggnaden.

Utskottet får med anledning av förevarande motioner erinra om att staten tillhandahåller kårlokaler för de studerande vid karolinska mediko-kirurgiska institutet, tandläkarhögskolorna, gymnastiska centralinstitutet, skogshögskolan, veterinärhögskolan och lantbrukshögskolan. Under fonden för låneunderstöd ha vidare under de senaste budgetåren anvisats investeringsanslag till lån åt Akademiska föreningen i Lund och åt tekniska högskolans i Stockholm studentkår för utbyggnad av respektive kårlokaler. Till sistnämnda studentkår ha sålunda för budgetåren 1951/52 och 1952/53 anvisats ränte- och amorteringsfria lån med sammanlagt 550 000 kronor för bland annat utvidgning av studentkårens matsal.

Den projekterade utbyggnaden av det nya kårhuset vid Chalmers tekniska högskola med matsal och i anslutning därtill erforderliga ekonomilokaler synes påkallad som ett komplement till den pågående utbyggnaden av högskolans undervisningslokaler och vetenskapliga institutioner på Gibraltarområdet. Den planerade restaurangen torde även kunna tillgodose ett behov

av utspisningsmöjligheter för andra kategorier av studerande inom denna del av staden. Utskottet får i detta sammanhang erinra om att student-sociala utredningen i sitt belänkande angående student-sociala stödåtgärder (SOU 1948: 42) framfört förslag om statlig subvention för byggande och inredning av studentmatsalar i syfte att bereda studenterna på de skilda kårorterna tillgång till måltidsabonnemang till skälig kostnad.

Mot bakgrunden av vad sålunda anförts synes i princip även Chalmers tekniska högskolas studentkår böra komma i åtnjutande av lån av statsmedel för ifrågavarande ändamål. Emellertid har utskottet i nuvarande läge icke ansett sig böra för nästa budgetår förorda någon kapitalinvestering för ändamålet. Utskottet är därför icke berett att tillstyrka bifall till det i nu förevarande motioner framställda yrkandet.

Med hänsyn till de föreliggande lokala förhållandena synes dock spørgsmålet om anordnande av tillfredsställande utspisningsmöjligheter i det nya kårhuset vara av sådan angelägenhetsgrad, att utskottet förutsätter att Kungl. Maj:t till övervägande upptar frågan om möjligheterna att framdeles, så snart sig göra låter, bereda utrymme för en kapitalinvestering i detta syfte.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 303 och II: 368, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet ovan anfört.

Stockholm den 30 mars 1954.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Ohlon, Iwar Anderson, Näsgård, fröken Andersson, herrar Näsström, Pålsson, Hesselbom, Gustaf Andersson, Einar Persson, fru Lindström, herrar Boman, Holmqvist och Aastrup; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Malmborg i Skövde, Bergström, Lindholm, Rubbestad, Eriksson i Sandby, Åkerström, fröken Elmén, herrar Johansson i Mysinge, Widén, Persson i Växjö, Birke, Andreasson, fröken Vinge och fröken Olsson.

Reservationer

1) vid *punkten 9* (Nybyggnader för Chalmers tekniska högskola) av fröken *Vinge*.

2) vid *punkten 15* (Lån till Chalmers tekniska högskolas studentkår) av herr *Ohlon*, fröken *Andersson*, herrar *Boman*, *Aastrup*, *Malmberg* i Skövde, fröken *Elmén*, herr *Widén* och fröken *Vinge*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 303 och II: 368, och att därför

dels utskottets yttrande på s. 23 från och med det stycke, som börjar med orden »Mot bakgrunden», till och med det stycke, som slutar med orden »detta syfte», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Med hänsyn härtill och till de i förevarande motioner redovisade lokala förhållandena anser utskottet starka skäl tala för att även Chalmers tekniska högskolas studentkår kommer i åtnjutande av lån av statsmedel för ifrågasvarande ändamål. Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen har kostnaden för den redan uppförda delen av kårhuset, 1 100 000 kronor, bestritts av studentkåren med bidrag från fonder och från näringslivet. Kostnaden för den nu avsedda utbyggnaden av kårhuset med matsal och ekonomilokaler har beräknats till 1 600 000 kronor. Utskottet anser sig böra tillstyrka, att studentkåren erhåller ett ränte- och amorteringsfritt lån med sistnämnda belopp, att utgå ur fonden för låneunderstöd. I enlighet med vad i motionerna yrkats synes av lånesumman böra för nästa budgetår anvisas ett belopp av 1 000 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att föreskriva de villkor för lånet, som kunna befinnas påkallade.»

dels ock utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 303 och II: 368, till *Lån till Chalmers tekniska högskolas studentkår* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.»